

Škůdci jádřovin

Obaleč jablečný

Cydia pomonella

Dospělec:

15 – 22 mm v rozpětí křídel.

Přední křídla: černohnědá, více či méně pokrytá popelavými šupinkami. Na okraji velká kovová, bronzově-černá orámovaná skvrna.

Zadní křídla: šedohnědá.

Vajíčko: cca 1 mm velké, mléčné stříbřitě se lesknoucí, téměř okrouhlé, ploché ve tvaru šupinky, přilepené celou plochou na plod nebo na list.

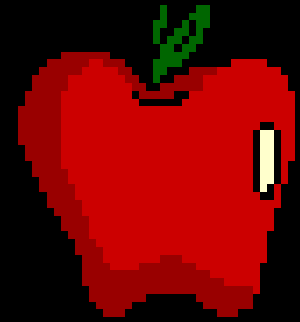
Housenky:

zpočátku bělavé, později růžové, s hnědou hlavou. Dosahují délky 2 cm.

Kukla: 9 - 10 mm dlouhá, tmavá, s čokoládovým odstínem.

Životní cyklus

Přezimují housenky 5. vývoj. stádia.

Kuklí se od IV. do začátku VII. (nejčastěji v době květu jabloní).

Jsou aktivní za soumraku, létají při teplotách **nad 12 °C.**

Páří se, pokud teplota v 21h (SEČ) dosáhne alespoň **15 °C.**

Hromadné kladení vajíček nastává za večerů, kdy teplota v 21h **>17 °C –**

6.6.2010

Vajíčka jsou kladena jednotlivě na vyvíjející se plody nebo na listy.

Mladé larvy se vžírají do plůdků přes kalich,
větší plody jsou napadány kdekoliv.

Životní cyklus

Někdy přelézá housenka z jednoho plodu na druhý.
A může tak během života poškodit **2 - 3 plody**.

Dorůstají za **3 - 5 týdnů**.

Housenky procházejí **5 vývojovými instary**.

Opouštějí plody a vyhledávají úkryty (uvolněná kůra, trhliny v kmeni), v nichž si zhotovují **husté bílé zámotky**.

V teplejších oblastech se housenky brzy zakuklí a dají vznik **2. generaci**.

V chladnějších oblastech se druhá generace vyvíjí jen částečně.

Housenky druhé generace škodí na dozrávajících plodech.

Příznaky napadení

Housenky způsobují „červivost plodů“.

Krátce po vylíhnutí z vajíček vnikají housenky do plodů, nejprve několik dní vyžírají malé dutinky těsně pod slupkou, poté postupují k jádřinci.

Do plodu vstupují přes kalich nebo nejčastěji na zastíněném místě plodu, případně v místě dotyku dvou plodů, plodu a listu.

Vstupní brána je charakteristická červeným okrajem a je uzavřena suchou drtí.

Příznaky napadení

Chodba v jablku směřuje většinou přímo do jádřince vyplněná trusem housenky.

Po ukončení žíru housenka opouští jablko buď vstupní chodbou nebo vyhryže zvláštní chodbu.

Současné problémy v ochraně

- Napadení přestárých výsadeb
- Migrace z neošetřovaných ploch – 50 m (někdy i stovky m)
- Rezistence k přípravkům
- Kontinuální letové křivky (vliv teplot)
- Vysoké úlovky v lapácích (až 50 ks/lapák/ 3dny)

Ochrana

Ochrana: výhodnější začít s ochrannou již proti 1. generaci.

Monitoring letové aktivity dospělců: feromonové lapáky (pravidelné kontroly, záznam letových vln)!!!

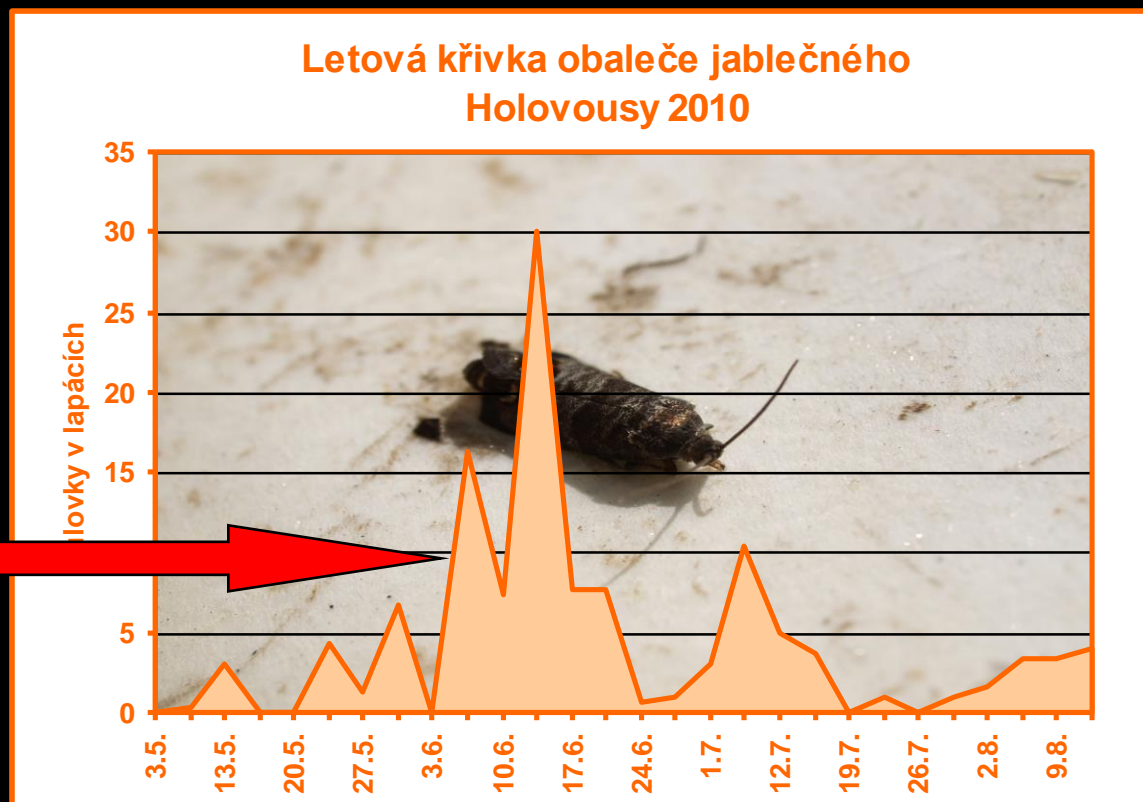
Zaznamenávání teplot: → SET pro signalizaci ošetření
(denní Ø, t ve 22 hod.)

Vizuální kontroly výskytu vajíček a závrtek:
3 x 100 plodů a přilehlých listů → minimalizace počtu ošetření.

Podmínky pro ošetření

- 🍏 Úlovky v lapácích – **letová vlna**
- 🍏 Fenofáze – **BBCH 72** (lískový oříšek)
- 🍏 Splnění teplotních podmínek – **teplota ve 21 hod SEČ > 17 °C**
- 🍏 Překročení prahu škodlivosti - **2 - 3 motýli na lapák/3 dny**
2 vajíčka/100 plodů a přilehlých listů

Obaleč jablečný - přípravky pro ovicidní ošetření

Dimilin 48 SC	Diflubenzuron
Insegar 25 WG	Fenoxykarb
Coragen	Chlorantraniliprol

Obaleč jablečný - přípravky pro ovilarvicidní ošetření

Calypso 480 SC	Thiacloprid
Coragen	Chlorantraniliprol
Integro	Methoxyfenozyd
Mospilan 20 SP	Acetamiprid
SpinTor	Spinosad
Steward	Indoxakarb

Obaleč jablečný - přípravky pro larvicidní ošetření

Madex	Cydia pomonella Granulovirus (CpGV)
Carpovirusine	Cydia pomonella Granulovirus (CpGV)
Reldan 22	Chlorpyrifos-methyl

Další možnosti ochrany

Metoda dezorientace: matení samců feromony

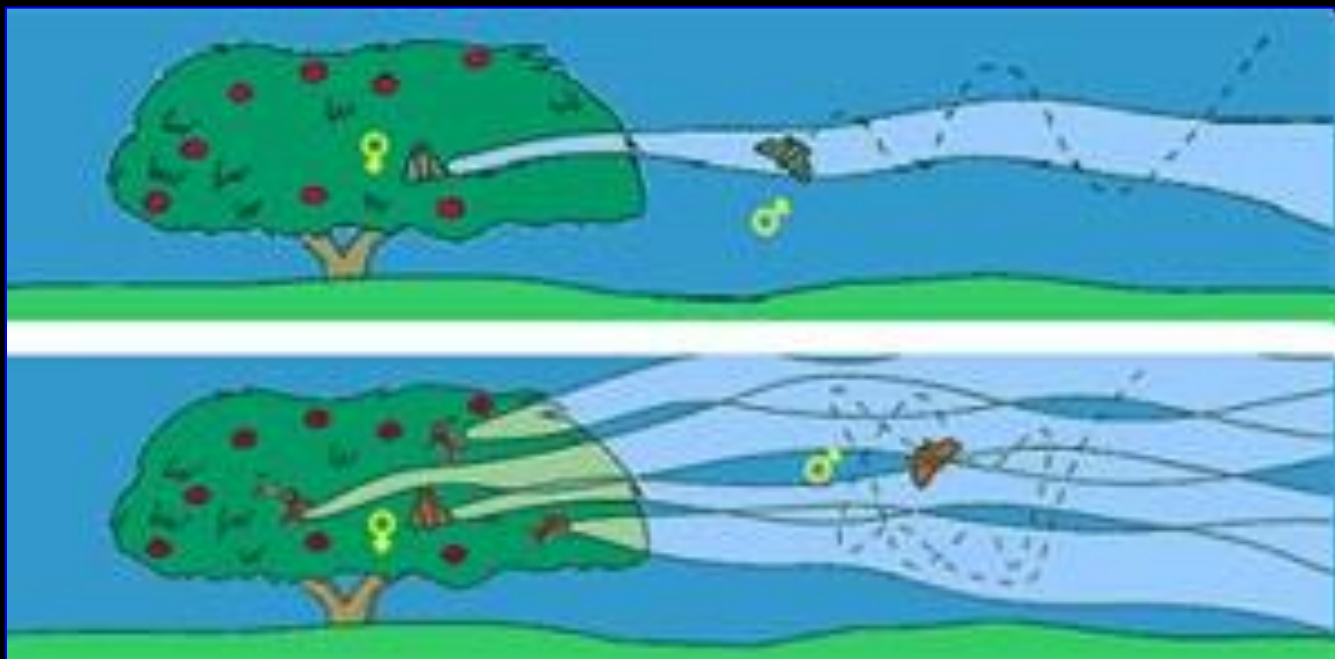
Feromonovové odparníky:

- **Isomate C plus** – o. jablečný (500 – 1000 ks/ha)
- **Isomate C LR** – o. jablečný, o. zimolezový, o. ovocný (500 – 1000 ks/ha)
- **Ecodian** – o. jablečný (není v ČR registrován)

Metoda dezorientace

Princip: celoplošná aplikace syntetických samičích feromonů ve formě odparníků.

Samci se při vyhledávání samic připravených k páření řídí čichem, následují tzv. feromonovou vlečku. Vlivem prosycení prostředí feromony není vlečka rozpoznatelná a samice zůstávají neoplozené.

Metoda dezorientace

Způsob instalace: převažují odparníky ve tvaru tzv. špaget, omotání na větev

Termín: v dostatečném předstihu před výletem motýlů cílových druhů – prosycení vzduchu feromonem – optimum přelom 4./5. (uvolňování feromonu 140 dní)

Ecodian – 2 aplikace za vegetaci nebo na 1. gen aplikovat insekticidy nebo CpGV a na 2. gen. instalovat feromonové odparníky

Dávka: dle výrobce,
na okrajový pás 15-20 m dvojnásobné množství
+ vliv svažitosti, směru a síly větru...

Umístění na stromě:
kosterní větve, 150 – 170 cm nad zemí,
zastíněné části stromů x degradace teplem a
UV zářením

Jemné utažení.

Isomate C LR PLUS

o. jablečný, o. zimolezový, o. ovocný

Další možnosti ochrany

Používání lapacích pásů:

Aeroxon leповé pásy (použití dle etikety)

- Pásy zhotovené z vlnité lepenky

 Pásy z vlnité lepenky mají být cca **25 cm široké**.

 Přikládají se **na kmeny vlnitou stranou** ve výšce 0,8 -1 m nad zemí, i níže.

 Pod horním okrajem se pevně **pripevní drátem** nebo motouzem.

 Pásy je třeba bránit před ptactvem a hlodavci (plastové rukávce).

 Pásy se vyvěšují **počátkem července**.

 S kmenů se snímají **v průběhu listopadu**.

 Nesmí zůstat v sadech.

 Likvidují se nejlépe **spálením**.

Další možnosti ochrany

Prostorová izolace (alespoň 100 m) od líhnišť motýlů – domácích zahrad, skladů ovoce a skládek beden.

Podpora predátorů a parazitoidů (lumci, lumčící, chalcidky...) ozeleněním meziřadí či ploch pod stromy a vyřazením vysoce toxických pesticidů.

Podpora výskytu sýkor v zimě vyvěšováním zimních nocovišť.

Doporučuje se okenními sítěmi zabránit výletu motýlů ze skladů ovoce.

Přirození nepřátelé

Ptáci

*housenky,
dospělci*

Pavouci

*housenky,
dospělci*

Škvoři

vajíčka, housenky

C. pomonella
- přirození nepřátelé

Blanokřídlí – lumci,
lumčiči, chalcidky

*Parazitoidi –
vajíčka, larvy, kukly*

Dvoukřídlí – *Tachinidae* (kuklice)

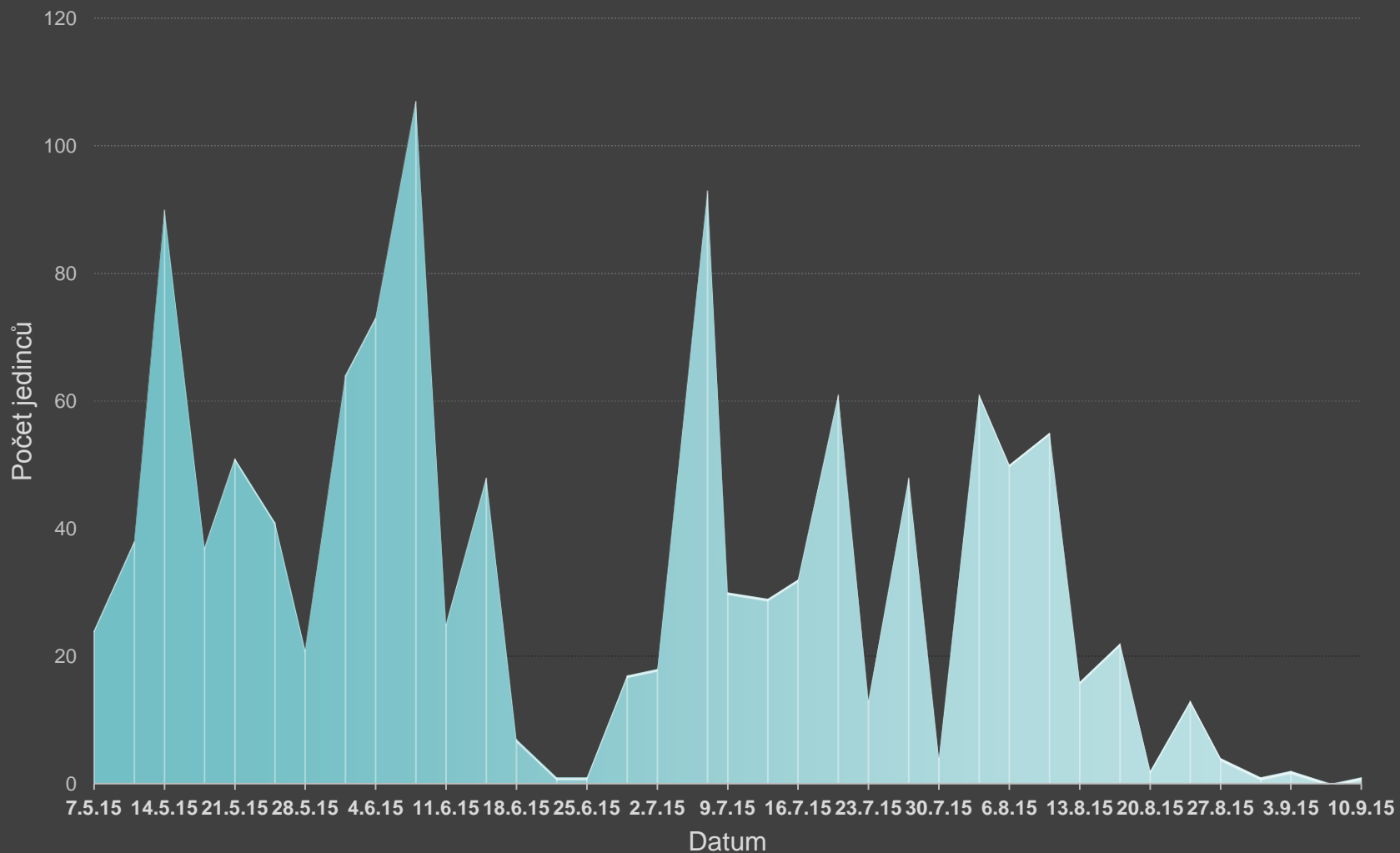

Ploštice – zástupci
čeledi *Anthocoridae*

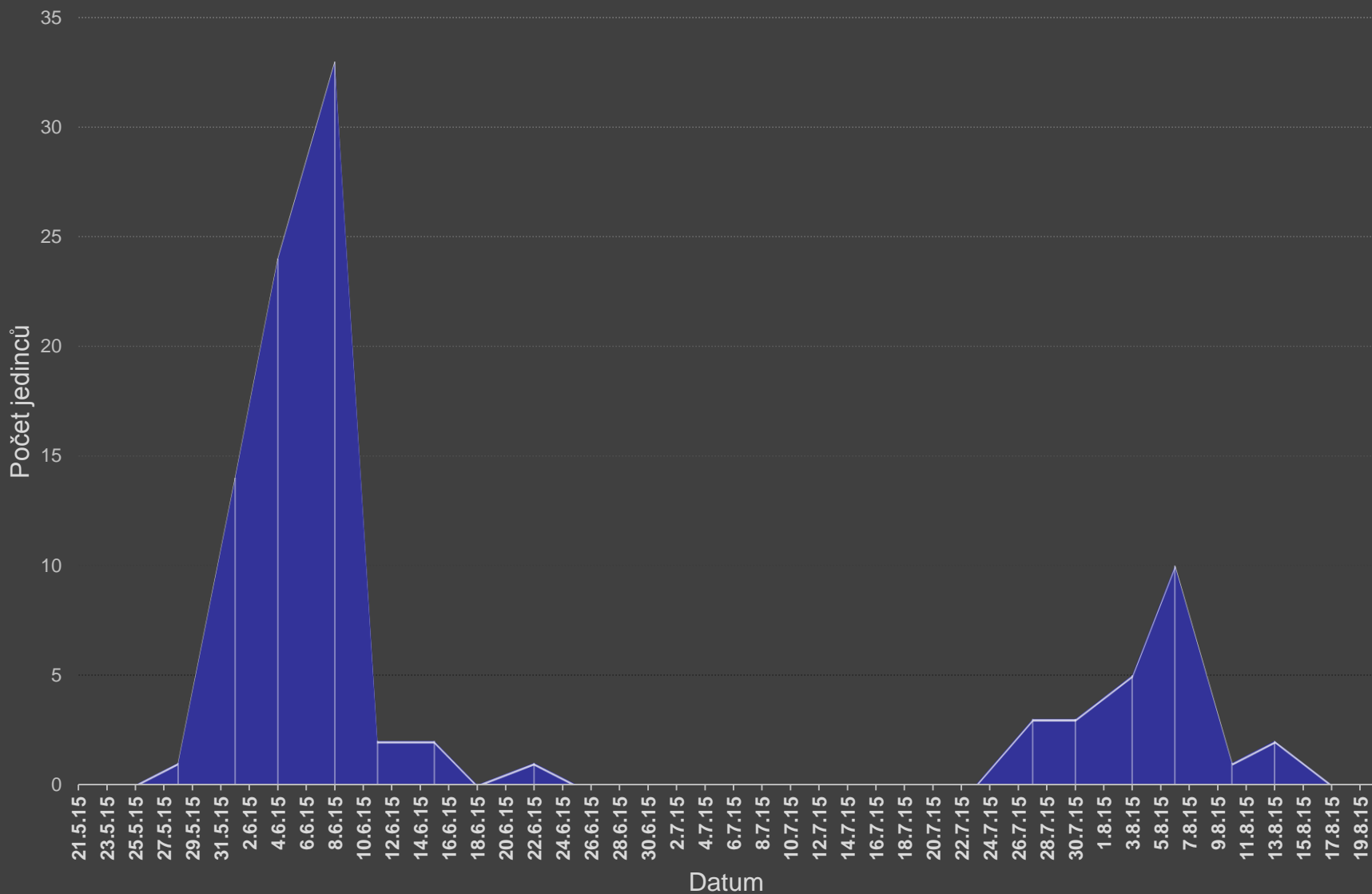
vajíčka, housenky

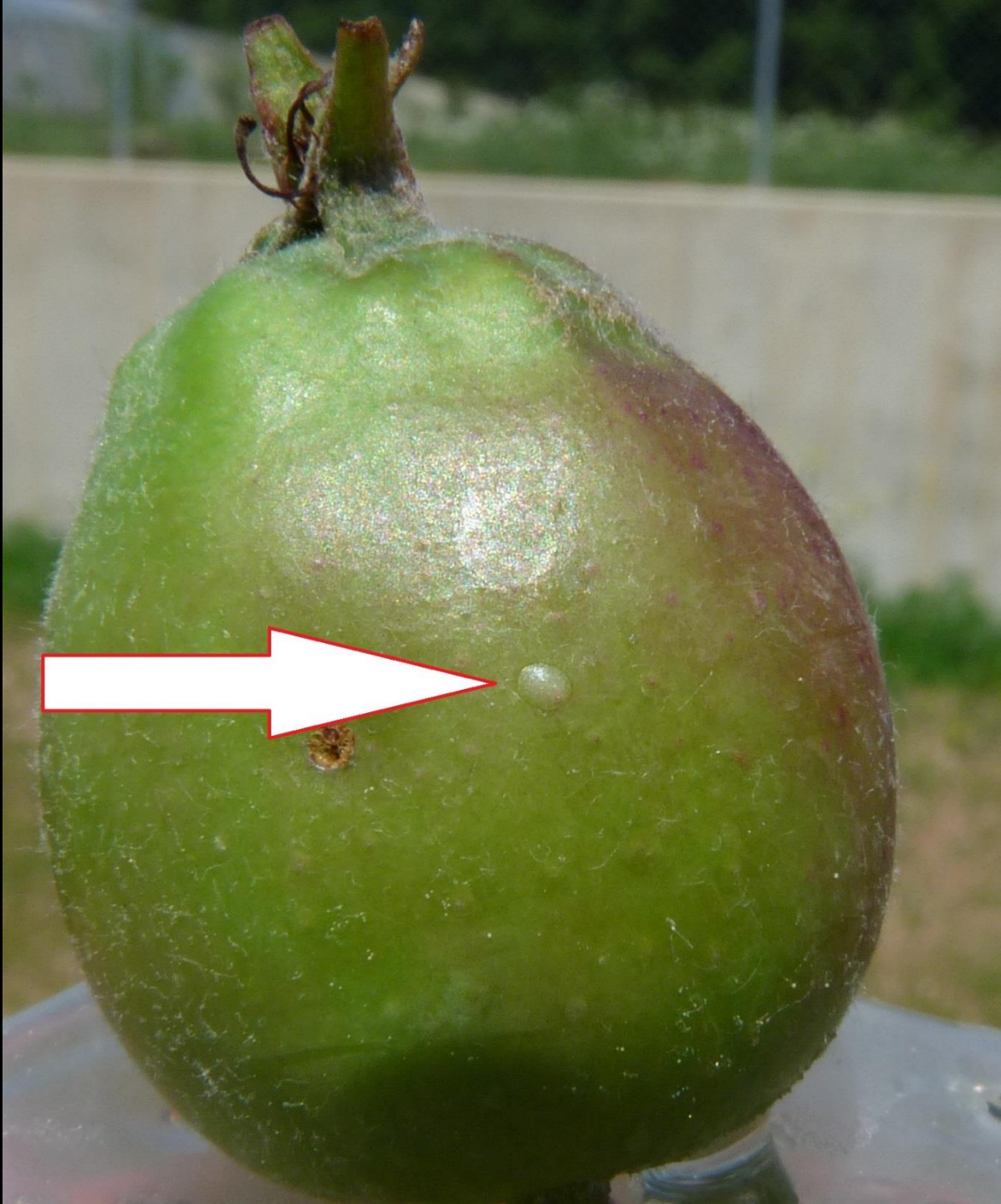
VI. Falta

Letová aktivita *Cydia pomonella* - Holovousy

Letová aktivita *Adoxophyes orana* - Holovousy

Pilatka jablečná

Hoplocampa testudinea (Klug, 1814)

Apple sawfly

Řád: Blanokřídlí (*Hymenoptera*)

Čeleď: Pilatkovití (*Tenthredinidae*)

Dospělec: 6-7 mm veliký, oranžově zbarvený, s černým hřbetem.

Vajíčko: 0,8 mm, bělavé.

Housenice: bílé, dorostlé měří 11-12 mm, hlava zprvu černá, později žlutohnědá.

Životní cyklus

Jedna generace během sezóny.

Přezimuje housenice v kokonu v půdě - v hloubce 5 – 20 cm.

Kuklení před květem jabloní (během IV).

Dospělci se líhnou během kvetení raně kvetoucích odrůd jabloní.

Zpravidla 1 letová vlna trvající 1 týden (chladné počasí: 2-3 týdny).

Dospělci se při vyhledávání zdrojů potravy (nektar a pyl květů jabloní) **orientují podle bílé barvy květních plátků.**

Největší aktivita mezi 9.-11. hodinou dopoledne při slunečném a teplém počasí (okolo 20°C).

Životní cyklus

Samičky kladou vajíčka **do vnitřků květů v blízkosti kališních plátků** – přednostně do královských květů.

Jedna samička naklade **až 20 vajíček**
Při velmi nízké násadě mohou být v květu až 4 vajíčka.

Líhnutí housenic po 10-20 dnech (dle teplot).

Příznaky poškození

Vylíhnuté housenice po odkvětu jabloní nejdříve **vrtají pod pokožkou napadených plůdků**, které **neopadávají**.

Vyvrtané chodbičky se mění v **korkovité jizvy** a zapříčiňují **vady vzhledu plodů**.

Starší housenice **vyžírají vnitřky dalších 2-3 plůdků** a působí jejich **opad**.

V 2. pol. VI opouštějí poškozené plody a spouštějí se k zemi, kde si spřádají kokon, vstupují do diapauzy a **přezimují**.

Ochrana proti dospělcům

Monitoring letové aktivity dospělců: bílé lepové desky.
Vyvěšení **před květem** raných odrůd v počtu **3 ks na sad**
Odpočty se provádí **2 – 3x týdně** do konce květu.

Práh škodlivosti (dle násady květů):
10 a více dospělců / deska / 2 dny.

Termín ošetření: nejpozději 24 hodin
po zjištění náletu nebo
rozkvětu prvních královských květů.

Ochrana proti housenicím

Signalizace ošetření **dle síly kladení** škůdce **v době opadávání korunních plátků.**

Především **na nejdříve odkvétajících odrůdách** (Idared, James Grieve, Šampion, atd.).

Náhodný odběr vzorku

100 nejvyvinutějších květů z květních růžic.

Vyhledávají se květy nebo plůdky **s hnědým vpichem** v blízkosti kališních plátků. Pod binokulárním mikroskopem se zjišťuje přítomnost vykladených vajíček.

Práh škodlivosti:

2 vajíčka / 100 nejvyvinutějších květů

Termín ošetření

1) Termín ošetření dle embryonálního vývoje:

Přítomnost 2 červených skvrnek (oček zárodku)
minimálně u 50% sledovaných vajíček.

2) Termín ošetření dle SET:

$SET_{10}(h) = 2800^{\circ}\text{C}$,

$BSET_{5,8}(h) = 2270^{\circ}\text{C}$

(B = Biofix – 1. úlovek na desky).

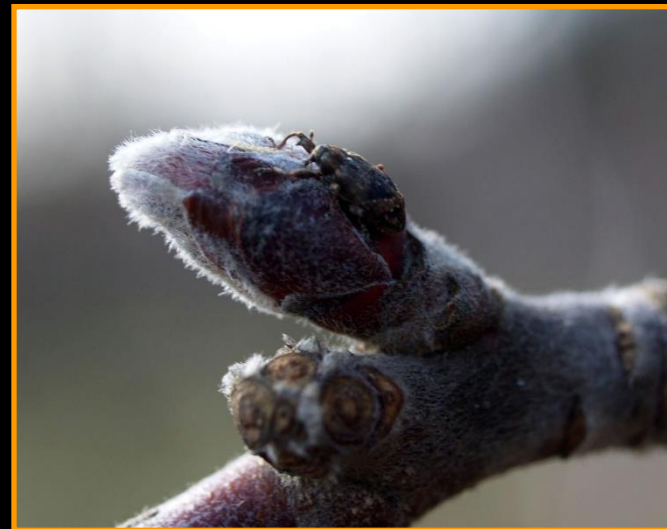

Květopas jabloňový

Výskyt dospělců od fáze zeleného poupěte do fáze myšího ouška,

Příznaky poškození: larvy se vyvíjejí uvnitř poupat, vyžírají je, napadená poupata nerozkvétají, korunní plátky zasychají a vytvářejí se hnědé tobolky.

Květopas jabloňový - ochrana

Podmínky ošetření:

- odpolední teplota (ve 14 hodin měřená ve stínu) **+15°**
- pupeny jabloní dosáhly **fenofáze myšího ouška**.

Ošetření je nezbytné provádět včas po náletu dospělců do korun, dříve než samice začnou klást vajíčka

Zásah je aktuální zejména na jižně exponovaných lokalitách.

Pokud nebyl zjištěn v loňském roce výskyt škůdce, postačí **ošetření na okrajích výsadeb**, které sousedí s lesem nebo domácími zahradami.

Práh škodlivost: 1-10 brouků/30 sklepů (dle násady květních pupenů)

Přípravek	dávka (l/ ha)	OL (dny)	Jedovatost pro včely	Poznámky
Calypso 480 SC	0,2	14	Nevyžaduje klasifikaci	Platná registrace.
Reldan 22	2,25-2,7	21	Zvlášť nebezpečný	Vedlejší účinnost.

květopas hrušňový (*Anthonomus piri*)

- odlišný vývoj než květopas jabloňový

- monitoring – sklepávání, zimní kontrola

- ošetření – podzim – požerový insekticid

Mšice na jádřovinách

Saní
Deformace
Odumírání letorostů
Změna barvy - červenání
Přenos viróz a fytoplazem

Mšice na jádřovinách

Mšice jabloňová (*Aphis pomi*) – jabloně, hrušně

Mšice jitrocelová (*Dysaphis plantaginea*) – jabloně

Práh škodlivosti - 10 kolonií na 100 květních n. listových růžic anebo 10 jedinců na 100 květních n. listových růžic před květem

Přípravky registrované proti mšicím

Přípravek	Dávka/ha	OL (dny)	Toxicita pro včely
Aceptir 200 SE (acetamiprid)	0,125 l/ha / 750 l vody/ha	14	Nevyžaduje klasifikaci
Acetguard (acetamiprid)	0,013 % / 1000 l vody/ha	28	Nevyžaduje klasifikaci
Apis 200 SE (acetamiprid)	0,125 L/ha / 750 l vody/ha	14	Nevyžaduje klasifikaci
Calypso 480 SC (thiacloprid)	0,15-0,2 l/ha 300-1000 l vody	14	Nevyžaduje klasifikaci
Gazelle (acetamiprid)	0,013 % / 1000 l vody/ha	28	Nevyžaduje klasifikaci
Mospilan 20 SP (acetamiprid)	0,013% / 1000 l vody	28	Nevyžaduje klasifikaci
Movento 100 SC (spirotetramat)	1,5 – 2,25 L/ha		Zvlášť nebezpečný

Přípravky registrované proti mšicím

Přípravek	Dávka/ha	OL (dny)	Toxicita pro včely
Neudosan (draselná sůl přírodních mastných kyselin)	2 % ; nebo 10-30 l/ha ; 500-1500 l vody/ha podle výšky rostlin	---	Bez označení
Pirimor 50 WG (pirimicarb)	0,05 - 0,075% nebo 0,5 kg /ha 400-1000 l vody	7	Zvlášť nebezpečný
Teppeki (flonicamid)	140 g/ha ; 200-1500 l vody/ha (70 g/1m výšky koruny/ha)	21	Přípravek nesmí být aplikován na porost navštěvovaný včelami.
Pyrinex M22 (Chlorpyrifos-methyl)	2,7 l/ha	21	Zvlášť nebezpečný
Reldan 22 (Chlorpyrifos-methyl)	2,7 l/ha	21	Zvlášť nebezpečný
Sivanto Prime (Flupyradifurone)	0,6 l/ha ; 250-1000 l vody/ha (0,3 l/1 m výšky koruny/ha) – jabloň, hrušeň	14, AT	Nekombinovat s tebuconazolem

Vlnatka krvavá (*Eriosoma lanigerum*)

Přezimující nymfy napadají nejprve výmladky na kmenech stromů, kalus na ranách po zimním řezu a na nádorech po loňském napadení větví. Od konce května a v létě napadají letorosty a vlky.

- vznik nádorů na kmenech nebo větvích
- zakrňování až odumírání letorostů
- bílý vatovitý exudát a medovice znečišťují listy a plody
- znečištění oděvů a pokožky pracovníků

Práh škodlivosti: 5% napadených stromů

20-50 nymf na 100 sklepaných větví

5 a více kolonií na 100 stromů

Vlnatka krvavá - ochrana

! Podpora a udržování biodiverzity, ochrana přirozených nepřátel!

Biologická: introdukce parazitické vosičky *Aphelinus mali* – mšicovník vlnatkový.

Mechanická: likvidace v průběhu řezu odstraněním a spálením napadených větví.

Chemická: povolené **insekticidy** + **smáčedlo**, **vyšoká dávka vody** a **vyšoký tlak**.

Přípravek	Dávka	OL
PIRIMOR 50 WG	0,75 kg/ha	7 dní
MOSPILAN 20 SP	0,013 %	28 dní
TEPPEKI	140 g/ha	21 dní

Mery na hrušních

Mera skvrnitá – *Cacopsylla pyri*

Mera hrušňová – *Cacopsylla pyricola*

Mera ovocná – *Cacopsylla pyrisuga*

Příznaky poškození:

sání na listech a plodech,

vylučování medovice → černě (*Alternaria*), snížená asimilace

→ usychání listů, praskání a opad plodů

→ oslabení růstu stromů

→ přenos virů a fytoplazem

Mery na hrušních

Životní cyklus: přezimují dospělci v sadech (m. skvrnitá) nebo i mimo ně (m. ovocná), 3-5 generací za rok.

Monitoring

Výskyt dospělců: METODA SKLEPÁVÁNÍ

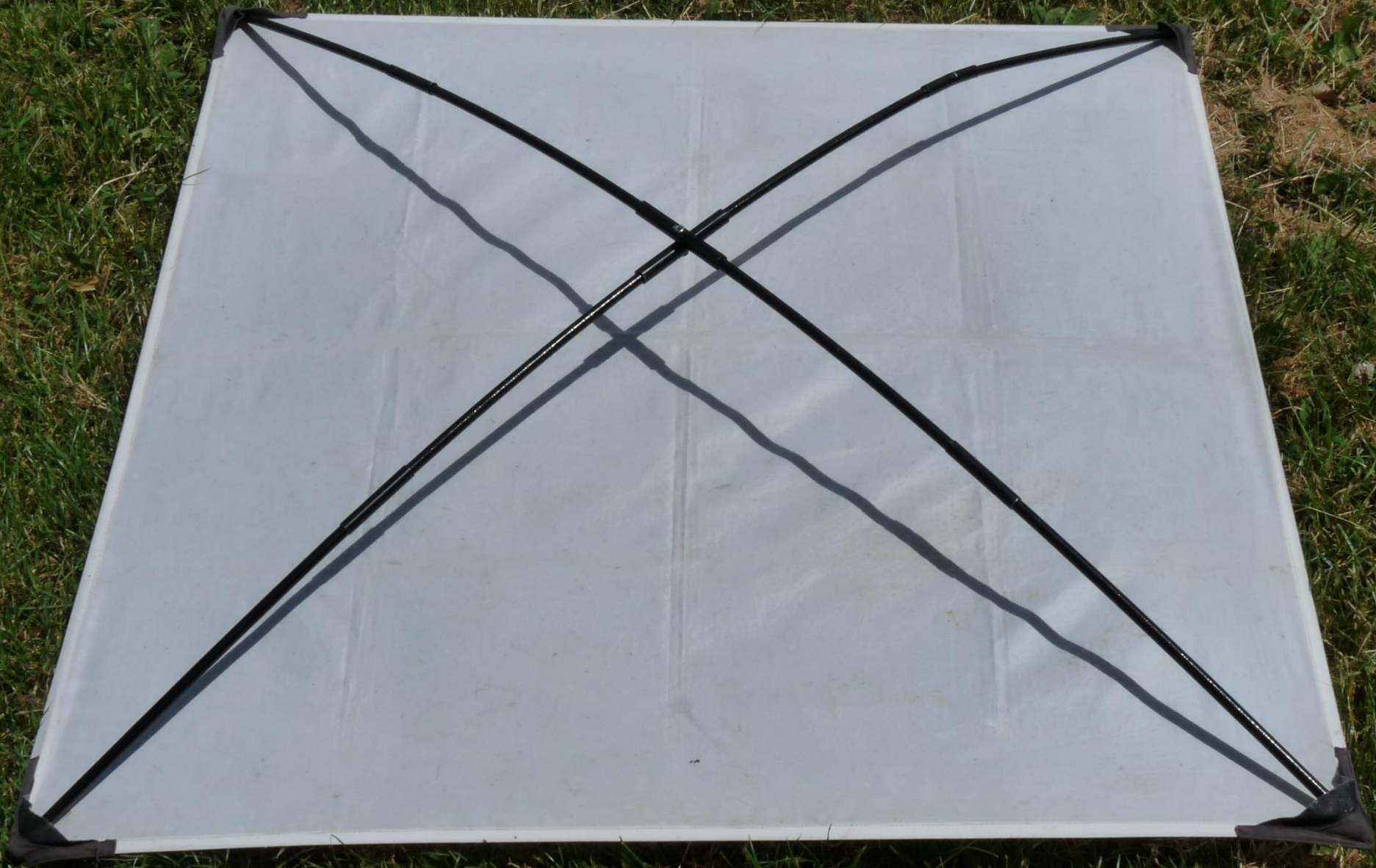
- na celou parcelu se provádí 100 sklepů
- na každém stromě se skleává 1 větev
- skleávací plocha o rozměru 0,25 m²
- kontrola malé plochy (do 5 ha) - napříč,
- velká plocha - do tvaru Z nebo N (40% napříč, 60% úhlopříčně).

• Přítomnost vajíček a nymf: VIZUÁLNÍ KONTROLA

Během vegetačního klidu: odběr 20 segmentů 2-3letých větví

- z různých částí koruny 10 stromů napříč parcelou
- 2 větvičky/strom, 20cm, tj. 4 m větví
- počet zjištěných vajíček se přepočítává na 1 m větví
- Během vegetace: odběr 10 listových růžic z 10 stromů, celkem 100.

SPIN.

Ochrana

PRAHY ŠKODLIVOSTI v době vegetačního klidu:

0,4 vajíček / 1 m dřeva

20 imag / 100 větví (sklepů)

PRAHY ŠKODLIVOSTI v době květu a krátce po odkvětu – červenec:

10 vajíček n. nymf / 100 listů

40 vajíček n. nymf / 100 listových růžic

20 imag / 100 větví (sklepů)

Přípravek	Dávka	OL (dny)	Jedovatost pro včely
Mospilan 20 SP	0,25 l/ha	28	Relativně neškodný
Calypso 480 SC	0,20 l/ha	14	Relativně neškodný
Vertimec 1,8 EC	1 l/ha	28	Zvlášť nebezpečný
SpinTor	0,8 l/ha	7	Neuvádí se
Sivanto Prime	0,6 l/ha	AT 1x/3 r.	Nekombinovat s Tebuconazolem
Movento 100 SC	2,25 l/ha	21	Zvlášť nebezpečný

Zásady ochrany

- Přednostně ošetřovat **selektivními přípravky** k přirozeným nepřátelům.
- Využívat doporučené metody **monitorování** výskytu mer a doporučené **prahy škodlivosti**.
- Vyvarovat se používání zcela neselektivních přípravků.
- Zajistit **střídání přípravků** s různými typy účinných látek. Jeden přípravek neaplikovat v sezóně více než 3x.
- Využívat možnosti **zdvojení ošetření** jedním přípravkem po 10 až 14 dnech, což je součástí antirezistentních strategií.
- **Využít vedlejších účinků** insekticidů povolených do jádřovin na jiné cílové škůdce.
- Zásadou je **aplikovat přípravky v optimální době**, tj. při počátku nebo při maximu výskytu některého vývojového stadia. Přitom je třeba brát v úvahu rozdílnou citlivost některých přípravků na dospělé a nymfy.

Bejломorka hrušňová

Dasineura pyri

Příznaky poškození: okraje nejmladších listů listových růžic a později letorostů srolovány k centrální žilce v štíhlou pevnou trubičku.

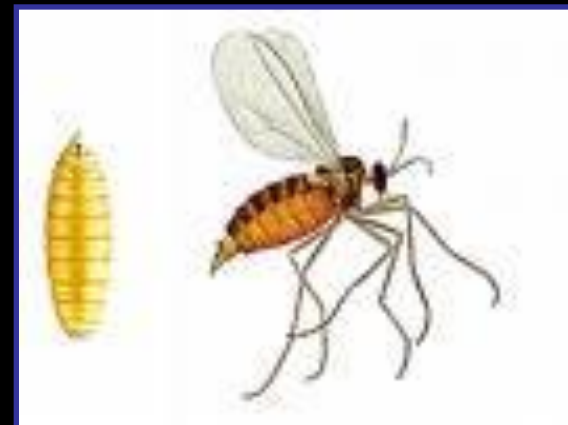
Bejlomorka hrušňová

Příznaky poškození: trubičky nejprve žloutnou nebo červenají, později pletivo nekrotizuje, list je černý a křehký.

Uvnitř bělavé larvy.

Bejlomorka hrušňová

Životní cyklus: 2 – 3 generace.

Přezimují larvy v půdě.

Na jaře se larvy v kokonech v půdě kuklí, vylíhlá imaga vyhledávají mladé listy a samice na jejich okraje kladou **vajíčka** (cca 30 ks). Žijí velmi krátce.

Larvy se líhnou za 3-4 dny a začínají požírat epidermis. Larvy ukončují vývoj uvnitř svitku. Po ukončení vývoje většina z nich vylézá na povrch svitku, odpadá na půdu a zavrtává se do ní ke kuklení. Masové vylézání je synchronizováno deštěm. Téměř všechny larvy vylezou ze svitků několik minut po dešti.

Imaga se líhnou za 14 dní.

Larvy poslední generace vstupují do diapauzy.

Bejlmorka hrušňová

Ochrana =

Nedořešen monitoring.

Organofosfáty a neonicotinoidy použité proti jiným škůdcům v době líhnutí larev je spolehlivě usmrcují.

Přípravek	Dávka	OL
Reldan 22	2,7	AT
Calypso 480 SC	0,20	14
Mospilan 20 SP	0,13	28
Movento 100 SC	2,25	21

Ostatní škůdci jádřovin

